

Hoe veilig voelt Veenendaal?

Een quickscan van de veiligheidsbeleving van inwoners van Veenendaal.
Uitgevoerd op verzoek van het gemeentebestuur van Veenendaal.

Amsterdam, oktober 2013

Marnix Eysink Smeets
Krista Schram

1	INLEIDING	3
2	DE VRAAG VAN DE GEMEENTE	3
3	GEVOLGDE WERKWIJZE	3
4	REFERENTIEKADER	4
5	BEVINDINGEN	6
5.1	Wat de cijfers zeggen.....	6
5.1.1	Integrale Veiligheidsmonitor	6
5.1.2	Tussenmeting Beleidsprogramma's.....	7
5.1.3	Alles overziend	8
5.2	Wat burgers zeggen.....	9
5.2.1	Gemiddeld beeld relatief goed, met wat aandachtspunten	9
5.2.2	Wat specifieke plekken die aandacht behoeven	10
5.3	Wat professionals zeggen	11
5.4	Gevoelige(r) gebieden.....	11
5.4.1	Dragonder-Zuid	11
5.4.2	JES-gebied.....	12
5.4.3	Franse Gat.....	12
5.4.4	Veenendaal-Oost.....	12
5.4.5	Centrum: verbeterd.....	13
5.4.6	Tijdelijke hotspots.....	13
6	ALLES OVERZIEND	14
	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	16

1 Inleiding

De gemeente Veenendaal heeft indicaties die er op kunnen wijzen dat het veiligheidsgevoel van de inwoners van Veenendaal recent is verslechterd. Als dat werkelijk het geval zou zijn, is actie wellicht nodig.

Op verzoek van het gemeentebestuur van Veenendaal hebben wij daarom een quickscan uitgevoerd naar de veiligheidsbeleving van de Veenendalers. Deze rapportage doet daarvan beknopt verslag.

2 De vraag van de gemeente

Hoe ervaren Veenendalers de (sociale) veiligheid in Veenendaal? Dat is de centrale vraag van deze quickscan. Die centrale vraag wordt ogenblikkelijk gevolgd door subvragen als: in hoeverre neemt de beleving van veiligheid af (en neemt dus de beleving van onveiligheid toe)? In hoeverre is sprake van een problematische veiligheidsbeleving? Welke factoren lijken dan in Veenendaal vooral een rol te spelen? Is actie nodig, waarop zou deze dan vooral gericht moeten zijn?

Onder een problematische veiligheidsbeleving verstaan we een beleving van (on)veiligheid die mensen als hinderlijk ervaren, die het welzijn of de kwaliteit van (samen)leven aantast en/of mensen – ook in hun eigen beleving – beperkt in hun doen en laten.

3 Gevolgde werkwijze

Kwantitatief onderzoek naar de veiligheidsbeleving is in Veenendaal wel aanwezig. Maar dergelijk onderzoek schiet te kort om een verantwoorde diagnose te kunnen stellen: daarvoor is het zaak om ook op een meer kwalitatieve manier te luisteren naar wat Veenendalers over de veiligheid te zeggen hebben (en naar h^óe zij dat zeggen).

Het belangrijkste deel van de quickscan bestond dan ook uit het voeren van zo'n 100-120 (straat en portiek)gesprekken met inwoners van Veenendaal, verspreid over de gehele gemeente. Deze gesprekken vonden plaats op een aantal dagen in de periode mei - september 2013. Zij werden uitgevoerd door drie medewerkers - waarvan twee zeer ervaren – die hun bevindingen ook aan

elkaar toetsten. Ter aanvulling werd een zestal verdiepende (soms telefonische) interviews gedaan met sleutelfiguren waaronder een gebiedsmanager, een medewerker van een woningbouwcorporatie, een ondernemer, een schooldirecteur en een moskeebestuurder. Tijdens het veldwerk werd ook meteen de fysieke en sociale omgeving geobserveerd. Verder werd vooraf een korte scan gedaan van schriftelijke stukken en (vooral) van beschikbare veiligheidsmonitoren.

De voorlopige bevindingen werden op 17 september 2013 in een werksessie getoetst aan (en aangevuld met) de ervaringen en inzichten van wijkgerichte professionals (van gemeente, politie, welzijn, woningbouwcorporatie, toezicht en dergelijke).

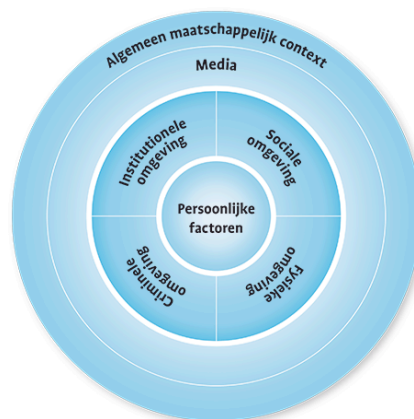
4 Referentiekader

De state-of-the-art op het gebied van (verbetering van) veiligheidsbeleving wordt op dit moment samengebracht in de zogenaamde Toolkit Veiligheidsbeleving (Eysink Smeets & Meijer, 2013), in opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV)

Daarin staat onder meer dat veiligheidsbeleving niet alleen wordt beïnvloed door het niveau van criminaliteit of ander ongewenst gedrag in de omgeving (de zgn. criminele omgeving), maar door uiteenlopende factoren op verschillende niveaus:

- *micro*: persoonlijke factoren
- *meso*: situationele factoren
- *macro*: algemeen maatschappelijke ontwikkelingen, inclusief de rol en invloed van de media.

De verschillende invloeden zijn samengevat in onderstaande figuur.

Het zal duidelijk zijn dat een deel van de factoren buiten de invloedssfeer van het (lokale) beleid vallen.

De factoren die wel beïnvloedbaar zijn, liggen vooral op mesoniveau: het situationele niveau derhalve. Een compact overzicht van de aanknopingspunten op dit niveau voor succesvolle verbetering van veiligheidsbeleving wordt gegeven in de zogenaamde Tafel van Twaalf (Eysink Smeets & Vanderveen, 2010; Eysink Smeets & Meijer, 2013; zie figuur hieronder¹).

TAFEL VAN 12	
Aanpakken onveiligheid	<ol style="list-style-type: none">1. Signaalcriminaliteit en - overlast2. Verloedering3. Onbekende anderen4. 'Roddelen en reputatie'
Versterken veiligheid	<ol style="list-style-type: none">5. Sociale kwaliteit6. Invloed bewoners7. Inrichting gebouwde omgeving8. Vertrouwenwekkend toezicht
Publiek leiderschap	<ol style="list-style-type: none">9. Kwaliteit van de aanpak10. Reactie op schokkende incidenten11. Invoelend vermogen en leiderschap12. Communicatie

Bij de quickscan hebben wij de punten uit deze Tafel van 12 gebruikt als kader bij zowel de informatieverzameling als de analyse.

¹ Binnen het bestek van deze compacte rapportage kunnen wij geen uitgebreide bespreking van de getoonde modellen opnemen. Inmiddels is deze wel beschikbaar in de Toolkit Veiligheidsbeleving: www.ccv-veiligheidsbeleving.nl

5 Bevindingen

5.1 Wat de cijfers zeggen

5.1.1 Integrale Veiligheidsmonitor

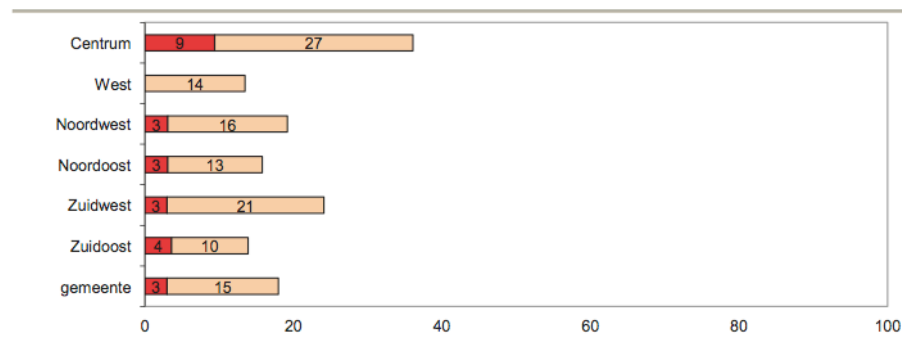
In de samenvatting van de Integrale Veiligheidsmonitor 2011 voor Veenendaal (Dimensus, 2012) valt het volgende te lezen:

Driekwart van de inwoners van Veenendaal voelt zich zelden of nooit onveilig. Dat betekent dat een kwart (24%) van de bewoners zich wel eens onveilig voelt, waarvan 4% vaak en 20% soms. Vrouwen voelen zich vaker onveilig dan mannen en ook jongeren voelen zich vaker onveilig dan gemiddeld.

Iets minder dan één op de vijf inwoners (18%) voelt zich in de eigen buurt vaak (3%) of soms (15%) onveilig. In vergelijking met 2009 (15% vaak of soms) voelen nu meer bewoners van Veenendaal zich onveilig in de buurt (18%). Vergeleken met alle gemeenten in de Politieregio Utrecht en de Nederlandse cijfers voelen bewoners van Veenendaal zich vaker veilig. De landelijke en regionale cijfers zijn, in tegenstelling tot die van Veenendaal, sinds 2009 ook gedaald.

Elders in de tekst van het rapport wordt zichtbaar dat de veiligheidsbeleving van wijk tot wijk stevig verschilt. Met name Centrum en Zuidwest springen er ongunstig uit.

Percentage bewoners dat zich wel eens (soms of vaak) onveilig voelt in de eigen buurt, naar wijk

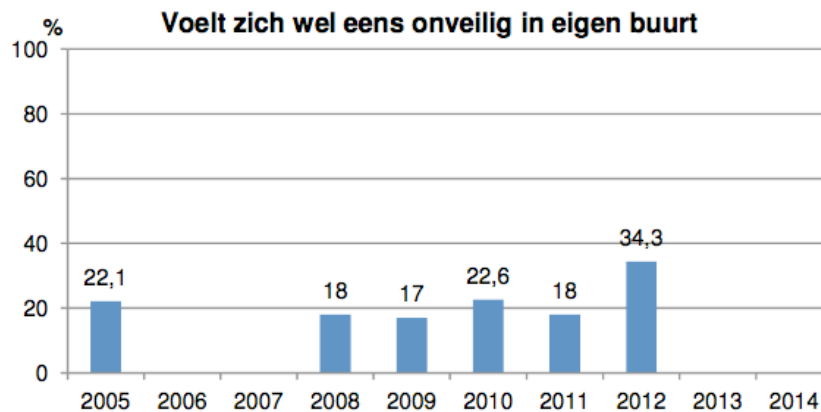

Figuur 5.1.1.: percentage bewoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt. Uit Dimensus 2012, p 34.

De veiligheid in de eigen buurt is in Veenendaal achteruitgegaan, zo wordt geconstateerd², terwijl deze in de rest van de regio en Nederland juist zou zijn verbeterd. Wie de rest van het rapport leest ziet daarbij dat de constatering in de samenvatting dat de bewoners van Veenendaal zich vaker veilig voelen dan bewoners elders een foutje is: bedoeld wordt juist *onveilig*.

5.1.2 Tussenmeting Beleidsprogramma's

In het kader van de Tussenmeting Beleidsprogramma's Gemeente Veenendaal (Von Bergh, 2012) zette IVA Beleidsonderzoek en Advies eind vorig jaar de beschikbare gegevens over veiligheidsbeleving nog eens op een rij. Dat resulteert onder meer in de onderstaande grafiek 5.1.2.. Bij een eerste blik lijkt deze te zeggen dat de veiligheidsbeleving recent stevig is verslechterd.

Bronnen: Rekenkamer: 2005 en 2010; IVM: 2008 en 2009, 2011, IVA 2012

Figuur 5.1.2. percentage inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt in de periode 2005-2012, Uit: Von Bergh, 2012, p. 45

De gepresenteerde gegevens zijn weliswaar gebaseerd op antwoorden op dezelfde vraag (of mensen zich wel eens onveilig voelen in de eigen buurt), de gegevens komen echter – zo geeft het IVA aan - uit drie verschillende onderzoeken: respectievelijk onderzoek van de Rekenkamer, de zogenaamde Integrale Veiligheidsmonitor en een onderzoek van het IVA zelf.

De praktijk laat zien dat bij dit soort belevingsvragen de gevonden percentages sterk beïnvloed worden door de plaats van de vraag in het onderzoek, de manier van afnemen en dergelijke. Dat betekent dat de percentages niet absoluut moeten worden gezien, maar vooral als relatieve indicatie moeten worden gebruikt (tussen jaren, tussen gebieden), *waarbij alleen vergelijkingen verantwoord zijn tussen verschillende afnamen van precies hetzelfde onderzoek.*

² Al wordt nergens aangegeven of dat ook significant is.

Wie zó naar de bevindingen kijkt komt dan tot de conclusie dat de 'veiligheidsbeleving in de eigen buurt' in Veenendaal vrij stabiel is. De Rekenkamer - onderzoeken van 2005 en 2010 laten immers een vrijwel identiek percentage zien; ook de bevindingen van de (I)VM geven over 2008, 2009 en 2011 eigenlijk eenzelfde beeld³. Het onderzoek uit 2012 – met de relatief grote groep mensen die zegt zich wel eens onveilig te voelen - kent maar één afname en kan dus nergens mee vergeleken worden.

5.1.3 Alles overziend

Een diepgaande analyse van de cijfers behoorde niet tot onze opdracht. Wel hebben wij beschikbare cijfers natuurlijk gebruikt als startpunt om een indruk te krijgen waar mogelijk een probleem zit

De eerste gedachte die zich dan opdringt, is dat bestuur en ambtenaren verkeerde alarmsignalen hebben gekregen door onderzoeksrapportages die – op het punt van de veiligheidsbeleving althans – wat ongelukkig zijn geformuleerd en/of eigenlijk de toets der kritiek niet kunnen doorstaan.

Onder het nogmaals benadrukken van de beperkte reikwijdte van onze opdracht zien wij in de rapportages eerder signalen van stabilisering van de veiligheidsbeleving dan van achteruitgang. Het ligt immers meer voor de hand de in 2012 gevonden 'piek' in onveiligheidsbeleving te verklaren vanuit een verschil in onderzoeksmethoden dan vanuit een echte, grote verslechtering in het praktijkveld. Anders dan Dimensus constateert, zou Veenendaal bij een stabilisering van de veiligheidsbeleving in eigen buurt na 2008 gewoon de landelijk trend volgen en dus – waar het gaat om de ontwikkeling – niet duidelijk slechter presteren.

Dat de veiligheidsbeleving in Veenendaal – nu waar het gaat om het algemene beleving - wat slechter zou zijn dan in de rest van de regio en het Nederlands gemiddelde vinden we op zichzelf ook niet meteen heel opvallend.

Ten eerste is bekend dat onveiligheidsbeleving toeneemt met de urbanisatiegraad en Veenendaal heeft nu eenmaal inmiddels een meer stedelijk karakter. Ten tweede zijn er vrij veel aanwijzingen dat een meer traditioneel ingestelde bevolking wat meer onveiligheidsgevoelens kent dan andere bevolkingsgroepen; naar het zich laat aanzien is de Veenendaalse bevolking gemiddeld genomen wat traditioneler georiënteerd. Een vergelijkbaar effect is recent ook nog door het SCP gevonden voor religie: meer religieus georiënteerde burgers blijken ook wat meer onveiligheidsgevoelens te rapporteren (van Nooije, 2012).

Al met al: de cijfers voor wat betreft de veiligheidsbeleving wijzen wat ons betreft niet meteen op een groot probleem op het gebied van de veiligheidsbeleving. Wel hebben wij in onze praktijk inmiddels geleerd dat (a) dit soort cijfers altijd met zo groot mogelijk voorzichtigheid moeten worden

³ Opvallend is hier weer dat het IVA over 2009 een ander percentage weergeeft (17%) dan Dimensus (15%) doet

bezien en (b) dat zij pas werkelijk gaan spreken als de kwantitatieve informatie met kwalitatieve wordt aangevuld. Dan pas wordt duidelijk wat mensen in een bepaalde situatie écht ervaren. Daarnaast kijken wij dus in het navolgende.

5.2 Wat burgers zeggen

Zoals eerder aangegeven zijn wij de straat op gegaan om met Veenendalers te praten over hoe zij de veiligheid en leefbaarheid in Veenendaal (en dan vooral in hun eigen buurt) ervaren. Verspreid over de hele gemeente en verspreid over een langere periode (voor de zomer, na de zomer) spraken wij zo'n 100-120 Veenendalers op straat. Vaak in korte gesprekjes van een paar minuten, soms ook liep het uit in een langer gesprek.

Wij spraken mannen en vrouwen, oud en jong, autochtoon en allochtoon, verspreid over vrijwel alle wijken van de stad. In bepaalde buurten waar of waarover wij meer signalen van (al dan niet vermeende) onveiligheid oppikten, voerden wij wat meer gesprekken. In eerder onderzoek hebben wij bemerkt dat sommige allochtone inwoners zich wat gemakkelijker over onveiligheid uitspreken tegen een veldwerker van (ook) allochtone afkomst: daarom heeft ook een veldwerker van Marokkaanse afkomst gesprekken gevoerd (vooral met mensen van Marokkaanse, deels ook Somalische afkomst).

5.2.1 Gemiddeld beeld relatief goed, met wat aandachtspunten

Als we op het niveau van de gehele gemeente kijken, zien maar weinig mensen die wij spreken de veiligheid in Veenendaal als problematisch. Men vindt Veenendaal overwegend een heerlijke gemeente om in te wonen, men ervaart het daarbij ook overwegend als veilig. Een aantal specifieke buurten of locaties vormt hierop een uitzondering. Het valt op dat deze elk een eigen profiel hebben waar het gaat om de ervaring van (on)veiligheid en de factoren die daarbij een rol spelen. Wij gaan daar later nader op in.

Een paar zaken komen echter in gesprekken op meerdere plaatsen terug:

- *verkeersveiligheid*. Gevraagd naar hoe mensen de veiligheid ervaren beginnen mensen nogal eens over verkeers(on)veiligheid. Met name (maar niet alleen) onverantwoord gedrag van (jongeren op) scooters wordt hierbij nogal eens genoemd;
- *inbraken*. Op meerdere plaatsen komt dit als een aandachts- of zorgpunt naar boven. Op meerdere plaatsen geeft men daarbij ook aan te zien dat de politie hier nadrukkelijk aandacht aan geeft. Dit wordt ook gewaardeerd;
- *het M-woord*. In relatief veel gesprekken wordt – soms heel direct, veel vaker echter omfloerst – gerefereerd aan het effect dat (met name) Marokkaanse jongens op de veiligheidsbeleving van mensen (zouden) hebben. Door (de perceptie van) overlast van groepjes jongeren, door hinderlijk gedrag op straat (of in een wooncomplex), door hun gedrag in

het verkeer, door regelrechte criminaliteit. Wij kiezen ervoor dit aspect aan te duiden met de vage term 'het M-woord', omdat dit de vaak indirecte, omfloerste manier reflecteert waarop mensen er tegen ons over hebben gesproken. Terwijl de doorwerking zeker niet indirect lijkt te zijn, integendeel. Van verschillende kanten worden wij er daarbij op gewezen dat er sprake is van een tweezijdig verschijnsel: enerzijds is er inderdaad soms sprake van overlastgevend gedrag (en erger) van Marokkaanse jongeren (en uit andere minderheden), anderzijds lijkt het alsof de lokale autochtone gemeenschap hier meer dan gemiddeld gevoelig voor is.

Wij hebben in veel van onze gespreken ook gevraagd naar de mate waarin mensen tevreden zijn met de aandacht die gemeente en politie voor de veiligheid hebben en naar de responsiviteit waarmee zij reageren op aangedragen problemen. Hieruit komt gemiddeld genomen een positief beeld naar voren. Mensen geven aan tevreden te zijn over de manier waarop aan problemen wordt gewerkt en mensen serieus worden genomen. Als niet-Veenendalers (en inwoners van G-3-gemeenten) viel ons dit in positieve zin op, in andere (vaak grotere gemeenten) tekenden wij eigenlijk nooit zo'n prettig beeld op.

5.2.2 Wat specifieke plekken die aandacht behoeven

Is het gemiddeld beeld dus vrij goed, op een aantal locaties of buurten krijgen wij toch persistente signalen dat de veiligheidsbeleving op dié specifieke locatie onder druk staat (of net had gestaan). Het gaat daarbij om⁴:

- Centrum (eerder onder druk, nu beter)
- Franse Gat (onder druk)
- Tinneweide/JES-gebied (onder druk)
- Veenendaal-Oost (ontluikend op specifieke plekken)
- Een enkele tijdelijke en toevallige hot-spot elders

Ook de professionals brengen de meeste van deze gebieden naar voren, reden om deze gebieden te bespreken in paragraaf 5.4, waarbij ook de door hen aangedragen informatie meteen wordt meegenomen.

⁴ wij pretenderen niet dat wij in onze quickscan elke locatie opgespoord hebben waar de veiligheidsbeleving mogelijk onder druk staat. De 80-20-regel indachtig gaan we er wel vanuit met deze scan tenminste 80% van de problematiek gedekt te hebben. Dat wordt ook onderbouwd door de werksessie met de wijkprofessionals: daaruit kwamen immers niet noemenswaardig veel andere/nieuwe gebieden naar voren.

5.3 Wat professionals zeggen

Op 17 september jl. hielden wij een werksessie met zo'n 20 professionals die in de Veenendaalse wijken (mede) in het kader van veiligheid actief zijn. Met wijkmanagers, wijkagenten, vertegenwoordigers van welzijn en woningbouwcorporatie, toezichthouders en anderen. Na wat theoretische input hebben wij de professionals gevraagd op basis van hun professionele ervaring een inschatting te maken van de veiligheidsbeleving in hun wijk als geheel, om daarna in te zoomen op één of meer buurten waar de veiligheidsbeleving naar hun mening meer aandacht behoeft. Zij maakten hier een nadere analyse aan de hand van de Tafel van 12.

Opvallend is dat het algemene beeld van de professionals overeenkomt met het beeld dat wij eerder op basis van de gesprekken met bewoners optekenden. Ook de locaties of buurten waarvoor extra aandacht gerechtvaardigd is, komen redelijk overeen. Wij kregen tijdens de – constructieve – sessie overigens de indruk dat de professionals gemiddeld genomen een goed zicht hebben op wat in hun buurten speelt.

Wij bespreken de bevindingen van ons veldwerk en de ervaringen van de professionals in de navolgende paragraaf.

5.4 Gevoelige(r) gebieden

5.4.1 Dragonder-Zuid

In ons veldwerk springt zeker het gebied rond het Zuiderkruis/Dragonder-Zuid in het oog als een gebied waar de veiligheidsbeleving stevig en structureel onder druk staat. Bewoners verhalen van (intimiderende) overlast van jongeren, van overlastgevend verkeersgedrag, van gebrek aan wederzijdse bekendheid en cohesie en van een onveilig gevoel, zeker voor diegenen die wat kwetsbaarder zijn en/of zich kwetsbaarder voelen. Deze problematiek zou vooral spelen in en rond de huurwoningen. De situatie in de buurt komt op ons over als een situatie die je niet 'even' aanpakt met een extra toezichthouder of een camera, maar die om een langdurige en intensieve, brede aanpak vraagt.

Dat beeld komt ook naar voren uit de sessie met professionals. Van de verschillende buurten in Noord-West en Noord-Oost die besproken worden, springt vooral Dragonder-Zuid er in de ogen van de professionals uit als een buurt waar de veiligheidsbeleving in het geding is. (Ook) zij wijzen op een breed samenspel van factoren dat dat in de hand werkt: intimiderende jongeren, verloedering, schurende leefstijlen door veel verschillen in leeftijden, culturen, sociale positie, mate van integratie en taalbeheersing. Daarnaast zou er inmiddels een sfeer/traditie in de buurt zijn ontstaan die maakt dat incidenten snel escaleren. Volgens verschillende professionals wordt in diverse relevante organisaties nog te licht gedacht over wat nodig is om de situatie hier te keren.

5.4.2 JES-gebied

Het beeld dat wij in het JES-gebied optekenen, lijkt wat op het hiervoor beschreven beeld: een gebied met een complexe problematiek en een daaruit voortvloeiende beperkte beleving van veiligheid. De betrokken wijkprofessionals zien op dit moment met name de Engelenburgbuurt achteruitgaan, zowel waar het gaat om de objectieve als de subjectieve veiligheid. Vele nationaliteiten, schurende leefstijlen, een lastig beheersbare fysieke omgeving en inwoners die niet het gevoel hebben veel invloed te kunnen uitoefenen op hun situatie en hun omgeving leggen de kiem voor een slechte veiligheidsbeleving.

5.4.3 Franse Gat

Ook in Franse Gat tekenen wij onder inwoners verhalen op over schurende leefstijlen die de veiligheidsbeleving wat onder druk zetten. Daarbij gaat het ook om het onderscheid autochtoon - allochtoon dat hier een rol speelt. Er zijn ook wat overvallen geweest die indruk hebben gemaakt en waar sommige mensen naar verwijzen.

5.4.4 Veenendaal-Oost

Bij onze eigen gesprekken in Oost zien wij een buurt met twee gezichten: "een rustige buurt waar het heerlijk wonen is, met fijne mensen om ons heen" versus "een buurt waar de ons voorgespiegelde droom niet is uitgekomen, want we hebben met heel andere mensen te maken met ook heel andere leefstijlen, die vaak botsen".

Het is een beeld dat wij recent ook in andere, nieuw ontwikkelde wijken tegenkwamen: een verhaal van schurende leefstijlen, vooral tussen mensen in koophuizen en (sociale) huur vlak naast elkaar, waardoor bij sommigen ook de (gewekte?) verwachtingen over de kwaliteit van het woon- en leefklimaat niet worden waargemaakt. We tekenen ook enkele verhalen op van echt stevige intimidatie door probleemgezinnen en van nog wat onderschatting van de problematiek bij verschillende relevante instanties.

Ook professionals die de buurt kennen maken hier melding van. Volgens hen doen zich in de buurt nu problemen voor waar niemand op had gerekend. De bewoners niet, maar ook professionals en instituties niet. Dit zou nog eens wat zijn versterkt door de crisis, die onder meer maakte dat de getalsmatige verhouding tussen koop en huur veranderde (in het nadeel van koop). Daardoor zou ook de instroom in de wijk zijn veranderd. In de aanpak valt volgens de professionals nog 'een tandje bij te schakelen', zowel in het beter stellen van grenzen, het eerder optreden en het nadrukkelijk versterken van de samenwerking, mede door de wederzijdse persoonlijke bekendheid te vergroten.

5.4.5 Centrum: verbeterd

Het Centrum wordt in de Integrale Veiligheidsmonitor 2011 genoemd als de plek waar het publiek zich relatief het vaakst 'wel eens onveilig voelt' (Dimensus, 2012). Wij pikken tijdens het veldwerk relatief veel signalen op die wijzen op een verbetering. Ondernemers die wij hier spreken zijn positief over de veiligheid. Meerderen noemen de stevige verbetering van de situatie op koopavonden, men ziet nadrukkelijk de inzet van politie en toezichhouders. Door een enkele ondernemer en ook door publiek wordt nog wel gewezen op wat (als storend ervaren) hanggedrag in de omgeving van de Lampegiet.

Professionals melden ook dat er het nodige is verbeterd. Het oude beeld blijft echter in de beleving van het publiek wellicht nog wat na-ijlen, daarnaast zijn er ook nog specifieke plekken die wat verdere verbetering behoeven.

5.4.6 Tijdelijke hotspots

Natuurlijk zijn er in een plaats altijd plekken te vinden waar net iets speelt dat de veiligheidsbeleving in ieder geval tijdelijk onder druk zet. Wij pikten bijvoorbeeld zelf in één straat – in een verder rustige wijk - op dat deze net getroffen werd door een serietje inbraken. Het was merkbaar dat de veiligheidsbeleving daardoor op deze plek (en in ieder geval op dat moment) onder druk stond. Ondertussen spreekt men wel waardering uit over de inzet van de politie bij het tegengaan van deze inbraken.

En zo speelde ook kort na de afronding van ons onderzoek in een buurt commotie rond de terugkeer van een pedofiel in een wijk. Ook door zo'n gebeurtenis kan de veiligheidsbeleving in een buurt al dan niet tijdelijk onder druk komen te staan.

6 Alles overziend

De voorgaande paragraaf ging vooral over de buurten waar de veiligheidsbeleving onder druk staat. Voor je het weet blijft juist dát dan hangen en denk je als lezer dat ook de veiligheidsbeleving in Veenendaal als geheel niet op orde is. Op basis van onze quickscan komen wij echter tot een heel andere conclusie en zouden we bijna de boodschap overnemen die veel mensen ons in de gesprekken gaven: *wat een lekkere gemeente om te wonen!*

Wij hebben geen aanwijzingen gevonden voor – gemeentebreed – een opvallend slechte en/of snel veranderende veiligheidsbeleving. Integendeel: door de bank genomen lijkt die verre van problematisch en lijkt deze ook niet te verslechteren. Dat wil niet zeggen dat er geen bedreigingen voor die veiligheidsbeleving zijn, het wil ook niet zeggen dat het óveral met de veiligheidsbeleving in orde is. Om de veiligheidsbeleving op orde te houden is daarom gerichte aandacht wel nodig.

Naar onze mening zou die aandacht moeten lopen langs drie lijnen:

1. Besteed gemeentebreed meer aandacht aan twee vormen van onveiligheid die vaak worden genoemd:
 - verkeersonveiligheid, met name waar het gaat om hinderlijk rijgedrag van bijvoorbeeld scooters;
 - woninginbraken.
2. Besteed aandacht aan de genoemde concentratiegebieden. De veiligheidsbeleving in elk van deze gebieden heeft zijn eigen verschijningsvormen en z'n eigen DNA. Denk dus niet dat dit met een *one size fits all-aanpak* te verbeteren is, maatwerk is nodig. In meerdere van de gebieden is de onveiligheidsbeleving het product van een groot aantal elkaar versterkende ontwikkelingen en factoren, op het vlak van zowel de criminele, sociale, fysieke en institutionele omgeving. De veiligheid noch de veiligheidsbeleving is hier daarom aan te pakken met een simpele maatregel of concreet projectje. Een intensieve, brede, langdurige aanpak is hier nodig. Let op dat meerdere professionals aangeven dit ook te zien, maar deze boodschap in het apparaat niet kwijt te kunnen!
3. Het laatste, maar zeker niet het minst belangrijke punt: maak serieus werk van de onderstroom die de relatie vormt tussen de veiligheidsbeleving en de aanwezigheid van minderheden, met name Marokkanen. Zoals gezegd merkten wij dat veel mensen daar niet graag open over praten, maar dat het in veel gesprekken naar voren komt. Maar er lijkt hier sprake van een tweezijdig verschijnsel. Van enerzijds inderdaad overlast van (met name) Marokkaanse jongeren. Maar anderzijds ook van gevoeligheid hiervoor van de autochtone bevolking. Het is zaak óók die gevoeligheid onder ogen te durven zien

en die óók als aangrijpingspunt voor maatregelen te nemen. In rapportages kwamen wij bijvoorbeeld aanbevelingen tegen om meer te investeren in de relatie tussen autochtone inwoners en Marokkaanse jongeren. Wij zien nog niet dat die aanbevelingen ook structureel tot activiteiten in de praktijk hebben geleid. We zijn ons ervan bewust dat het geen eenvoudig pad is om te gaan, maar volgens ons is er, óók vanuit het belang van de veiligheidsbeleving, domweg geen keus.

Geraadpleegde literatuur

Bergh, M. Von, *Tussenmeting Beleidsprogramma's Veenendaal, eindrapport*, IVA Beleidsonderzoek en Advies, 2012

Burger I., *Tussenevaluatie Plan van Aanpak Overlast en verloedering*, Gemeente Veenendaal, 2013

Dimensus (2012), *Veiligheidsmonitor 2011 Gemeente Veenendaal*, Dimensus Beleidsonderzoek, Breda

Eysink Smeets, M.W.B., G. Vanderveen en M. Roest(2010), *Toolkit Veiligheidsbeleving*, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid/Hogeschool Inholland

Eysink Smeets, M.W.B. en Meijer, S. (2013) *Toolkit Veiligheidsbeleving, (herziene versie)*, vooralsnog alleen beschikbaar op internet: www.ccv-veiligheidsbeleving.nl

Noije, L. Van, (2012), Als angst voor geweld vrouwen de pas afsnijdt, verdieping, in: Merens, A, M. Hartgers en M. Van Den Brakel, *Emancipatiemonitor 2012*, Sociaal Cultureel Planbureau, Den Haag